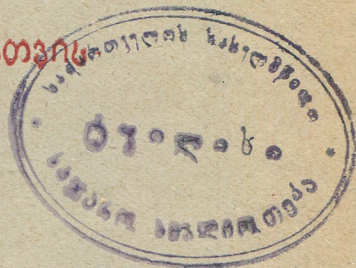

1913

[illegible]

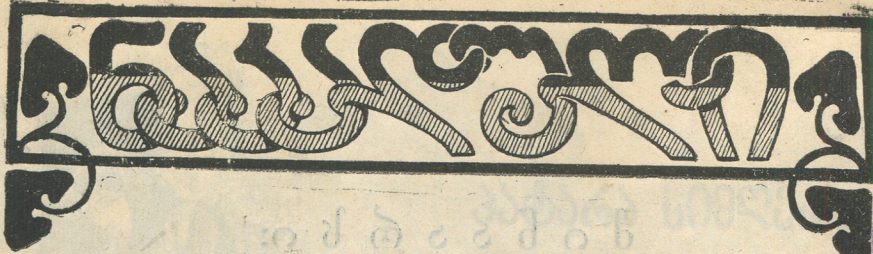
ՀԱՅԵԱԳՅՈՋՈՐ
Վ ՏՆՆԱԾՈՐ

• მსიკა წაღობა 6 თებთვი

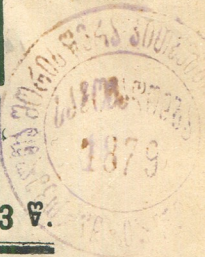

თეზერპალი

No 4

საქართველოს
მედიუმი

წელიწადი მე-IX.

№ 4.

თებერვალი, 1913 წ.

საიდუმლო.

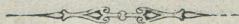
შ ი ნ ა ა რ ს ი:

7 8181 026640300

А М

XI-66 026640300

I — საიდუმლო, — სურათი.	1
II — პატარა სიმღერა, — ლექსი ი. რუხაძისა . <i>გ.</i>	3
III — პირველი ჯამაგირი, — ი. კვდოშვილისა .	4
IV — ლოკოკინა და თავგი, — არაკი ლექსად (გერმანულით) ა. შანშესი.	12
V — სახლის ანგელოზი, — ზღაპარი (დასასრული) ად. ნა- თაძისა .	15
VI — ბროლიას მოგონებანი, — ივ. კვდოშვილისა .	19

პატარა სიმღერა.

ყურს არ უგდებ, დედი, არა
ცოვი ქარის ზუსუნ-რისხვას:
შენი ცელქი ბიჭუნია
არად აგდებს თოვლს და ეინვას.

თუძე ხალატი სულ გ-მიცვდა,
სუსხმა დაზრა ფეხის გული,
მაგრამ ესეც ვერ მადონებს,—
მაღე მოვა გასაფხული!

წიგნით ხელში გავექანდები
სკოლისაკენ—იქ ვიძღერებ,
წერა-კითხვას შევისწავლი,
გავისარებ—გაგასარებ.

ყურს არ უგდებ, დედი, არა
ცოვი ქარის ზუსუნ-რისხვას:
შენი ცელქი ბიჭუნია
არად აგდებს თოვლს და ეინვას.

ილია რუხაძე.

პირველი ჯამაგირი.

ბა, მარდად, ბიჭებო, მარდად! —
დღეს შაბათია!

— მერე, რომ შაბათია?

— ისა, რომ შინ გველოდე-

ბიან, გარედან გვიციდიან!

— ვინ, ვინ გველოდება შინ, გელა?

— შინ-კი არა, და გარედ-კი, ჰო!

— ჰაი, თუ უნდა გაუკრა საქეიფოდ!

— ეგ ბიჭმა იცის!

ასე საუბრობდნენ სტამბაში ასოთ-ამწეობნი და თან უჯ-
რა-უჯრად დაეოფილ ანბანს საგენკივით ჰკენკავდნენ თითებით:
ასო ასოსთან მიჰქონდათ და სიტყვას ადგენდნენ; ზოგი უკვე
აწეობილ ასოებისაგან შედგარ სტრიქონის სვეტებთან ფუს-
ფუსებდა, ზოგის საბეჭდავ მანქანას უტრიალებდა.

— მეც მიძელიან! — წარმოსთქვა დინჯად პატარა გოგომ,

და ისეთი კილოთი წარმოსთქვა, თითქოს მართლაც რამდენიმე კაცი შეკრებილა და დამხადებულა გოგის დასახვედრად.

— ხა, ხა, ხა, ხა! — დაუარეს სიცილი უფროსმა მუშებმა.

— არა, კაი რამესაც-კი გელიან, აი! — გაესუძრნ. ერთი მათგანი.

— მიხვიდე თუ არა, დედაშენს უთხარ — სარკეში ჩაგახედოს! — დაუმატა მეორემ.

— ბებია შენს-კი უთხარ ცხვირზე ცოცხნი ჩამოგისვას! — დანცინა კიდევ ვიღამაც გოგის და კვლავ ასტედა სიცილ-სარხარი.

მართლაც და გოგის შინ მიელოდნენ მისი ქვრივი დედა და მოხუცი ბებია, მაგრამ ამხანაგები ზატარა გოგის ამისათვის სომ არ დანცინოდნენ! არა. ეს ექვსი დღეა, რაც ზატარა გოგიმ სტამბაში მუშაობა დაიწყო და მისი ნამდვილი სწესე მხოლოდ დილით თუ გამოჩნდებოდა სოლმე.

— ვინ დაგბანა პირი, გოგი? — გაესუძრებოდნენ უფროსი ამხანაგები დილა-ადრინად სტამბაში მოსულ გოგის.

— ბებიაძი! — უნასუხებდა გოგის მაგიერ მკითხველს სწვა ვინმე ამხანაგთაგანი.

— ვინ დაგხურა ქუდი უკუღმა, გოგი? — შეეკითხებოდა ახლა მეორე.

— გოგიმ, — შეეპასუხებოდა ისევ სწვა ვინმე გოგის მაგიერ.

მართლაც და გოგის, რომელიც ფაცი-ფუცით და ჩქარა-ჩქარა გამოეშურებოდა სოლმე დილა-ადრინად სტამბისაკენ, ხშირად უკუღმა ეხურა ქუდი. რაც შეეხება სახეს, დილის ათი საათის შემდეგ თვითონაც ვეღარ იცნობდა თავის თავს; შუბლზე მავი საბეჭდავი საღებავი, ცხვირზე — წითელი; ლოყებზე ლურჯი და მთლად სახესე-კი ერთმანეთში არეული სწვა-და-სწვა ფერი.

ჭო და აბა რა ექნა, როგორ მოქცეულიყო გოგი, რომ ეს ასე არ მომხდარიყო? განა თვითონ-კი არა ცდილობდა, რომ სასე არ აჭყერადებოდა? მაგრამ როგორ შეიძლებოდა, რომ ცხვირი არ მოეწმინდა, ნიკაში არ მოეფხანა, თმა არ გადაექორრა, ლოყებზე სელი არ მოესვა; და ხელები-კი, რაც უნდა ძრიელ ცდილიყო, მაინც საღებავში ჰქონდა მოსვრილი.

მეორეც ესა: უფროსი ამხანაგები არ აჩერებდნენ ერთ რომელსაძე საქმეზე, ხან იქ მიუთითებდნენ, ხან აქეთ მიატრიალებდნენ, ხან რას მოატანინებდნენ და ხან რას. გოგის-კი რა გულით უნდოდა, რომ უფროს მუშებივით ერთხელ მაინც გამოჰქმულიყო ასოების უჯრებთან და ნამდვილ საქმეზე ემუშავნა, ე. ი. ამოეწყო ასოები, შეედგინა სიტყვები, სიტყვებიდან სტრიქონები და სტრიქონები-კი სვეტებად შეეკრა, რომ მეორე დღეს გაზეთში თავისი ნამუშავარი, თავისი აწეობილი წაეკითხნა და ეთქვა: „აი მუშა გოგი, რომელმაც ეს გაზეთი ამოაწყო.“

„რა ვქნა, თითქოს ბორბოტი ხალხი არ უნდა იეოს, თითქოს კეთილი ხალხია ჩემი უფროსი ამხანაგები, და რად დაბდინიან? რად არ მაკეთებ. ნებენ რაც მე მინდა?“ ასე ფიქრობდა ჰირველ ორ-სამ დღეს გოგი, მაგრამ როდესაც ერთხელ ჩუმად მიეპარა ასოს უჯრებს და სცადა სიტყვის ამოწეობა, როდესაც ჰირველ ასოსთან მიტანილი მეორე ასოთითებში გაუძვრა და მესამე ასოს უჯრა ველარც-კი იპოვა სად იყო, მაშინ-კი მიხვდა, რომ ამხანაგები არა სტუოდნენ, რომ ასოთ აწეობა არც ისე ადვილი იყო, როგორც მას ეგონა და მის შესწავლას დრო და დაკვირვება უნდოდა.

რაც შეეძება დაცინვას, თვითონ უფრო გულიანად გადაიხარხარა, როდესაც ერთხელ ბაზარში რაღაცასთვის გაგზავნეს და მაღაზიის დიდ მუშაში ჩაიხედა.

არა, ახლა აღარა სწეინდა ეველა ეს გოგის, მაგრამ შაბათს-კი ისიც მოუთმენლად ელოდა.

არა ნაკლებ მოლოდინში იუენენ მისი ბებია და დედა, და მარტო შაბათ საღამოს-კი არა, არამედ უოველ / დღე, რომ ძალე დაენახათ მშვიდობით დაბრუნებული გოგი.

„მანქანაში არ მოჭევეს, ქუჩაზე არაფერმა გადაუაროს, არა იწეინოს-რა,“ ფიქრობდნენ ისინი და ცალი თვალი კარებისკენ ეჭირათ. „დემთო, მშვიდობით დაბრუნე ჩემი გოგი!“ გადაიწერდა ხოლმე ბებია პირჯვარს საღამოს ხარზე და მოჭევებოდა ტუჩების ჩიუ-ჩიუთ ლოცვას.

— გოგი, ჰა, გოგი! რა უნდა იეიდო შენი პირველი ჯამაგირით? — გამოეხმაურა კიდევ ერთი ასოთ-ამწეობთაგანი, რომ რითიმე სიჩუძე დაერღვია.

— ბურნუთი! — მიუგო კიდევ გოგის მაგიერ სხვა მუშამ.

— ბურნუთი ბებიას; თავისთვის — რაღა?

— თავისთვის — კანფეტები!

პირველი მართლაც რომ ჰკეაში მოუვიდა გოგის, ხოლო მეორე-კი ეწეინა.

„არა, ბავშვი რომ არა ვარ, რომ კანფეტები ვეიდო, ჰა?“ — ფიქრობდა გოგი და თან ურს უკდებდა ამხანაგების თათბირს.

— თავისთვის — კანფეტებს, ბებიასთვის — ბურნუთს; — მერე ჩვენთვის რაღას?

— თქვენთვის კიდევ ჯოხს! — უპასუხა მოსწრებულად გოგიამ და ასტედა სტამბაში სიცილ-ხარხარი.

„შაბაშ,“ ესე იგი მუშაობის შეწყვეტის დრო უკვე მოტანებული იყო; საცაა გოგი შინისკენ გაემურობოდა და, თუძა ისიც მთელი დღე იმაზე ფიქრობდა, რა ეეიდნა, ან

ეჟიდნა რაძე თუ არა თავისი ჯამაგირით, მაგრამ ჯერაც ვერ გადაეწევიტნა. „ბასარსე რომ გავფული, იქ ვნახავ,“ გათფიქრა გოგომ და ამით დაიმშვიდა გული.

„ეჟუ—ეჟუ!“ მოისმა ამ დროს ქარხნის საუვირის ხმა; მას მიჰყვნენ ქალაქის სხვა ქარხნის საუვირეებიც და მალე ქუჩაზე გამოდიოდნენ ბუბები. ჩვენი გოგიც იმათთან ერთად გამოგოგდა სტამბიდან, მაგრამ მის შუბლს ფიქრის ბეჭედი ესვა. ხაცაბა სახლში უნდა მისულიყო, და არ იცოდა ეჟიდნა რაძე თუ არა თავისი ჯირჯერი ჯამაგირით.

— ეჟე, რა კარგი ქულაჯაა, და! — შეჩერდა გოგი ერთი მაღაზიის წინ და დააღო პირი: — ჩემ ბებიას სულ სცივა...

ვერც-კი მოასწრო გოგომ ფიქრის დათავება, და უცებ მოესმა პრისხანე ხმა:

— შენ, ეი, ება-ღია, მოშორდი აქედან, ნუ ჩამოეფარე ბუბებს! — შეუტია ნოქარმა გაჯავრებით.

გოგი ერთ წამს შეკრთა, რადგან არ მოელოდა ამისთანა ბრწეინვალე მაღაზიიდან სიბრიევეს, მაგრამ შემდეგ-კი გული მოიმადრა.

— ებაღია... და არც რა იცო; ოხერს ჰკონია, რომ ფული არა მაქვს! — შეუტია გოგიმაც, მაგრამ მარდად-კი მოშორდა მაღაზიას.

— კაი ქულაჯა-კი იყო, აი! — ფიქრობდა გოგი, მაგრამ მისი უურადლება მიიპერო ახლა ფეხსაცმელების მაღაზიაში.

— ეჟე, ამეებსაც არა უჭირს-რა?! დედას ხომ არა აქვს ფეხსაცმელები... — ჩაიფურჩულა გოგომ და მიეწეა თვალებით მშვენიერ, კოხტა ფეხსაცმელებს.

— რაო, პატარავ, ფეხსაცმელები ხომ არ გინდა იყიდო? — შეეკითხა ნოქარი დიმიდით.

— მინდა! — უზასუსა გოგმი.

— მერე ფული გაქვს?

— მაქვს!

— რამდენი?

— სამი აბასი! — მიუგო გოგმი და ნოქრის სიცილ-ხარხარზე ჯიბისაკენ წაღებული ხელი ჯიბის პირსე გაუხერდა.

— წადი, ჩემო კარგო, და ხურმა იეიდე, — ურჩია დაცინვით ნოქრმა.

გოგმი მას აღმაცურად შეჰყვდა და მოძორდა. , არა, მართლაც და მე მომატუეებენ, — იფიქრა გოგმი: ჩემს დღეში ბურის მეტი არა მიყიდნია-რა... ბურნუთის ფასიც არ ვიცი“ ფიქრობდა გოგი გზა-და-გზა, თან უახლოვდებოდა ნაცნობ მეწვრილმანის დუქანს.

— ბებიასთვის შაურიანი ბურნუთი! — უთხრა მან თამამად მედუქნეს და სპილენძის შაურიანი დაჰკრა ძალზე დასკას.

— ვა, ბებია მართასთვის? ისეთი ბურნუთი გაგატანო, ისეთი, რომ ხუთ ცხიკინ-ცხიკინი დააწუებინოს!

— სადა ჰყოფილხარ, გოგი? — შეეკითხა მედუქნე, როდესაც ნაქები ბურნუთი გადაუღვა გოგის.

— სტამბაში! — გააგრძელა გოგმი ამავე კილოთი.

— რისთვის?

— ვეუშაობდი! — ასევე გაუგრძელა ზასუსი გოგმი მედუქნეს და გაეშურა შინისკენ.

უკვე კარგად შებინდებული იყო და ბებიაძაც კარგად იჯდა გულში პირველის წერით და ლოცვით, როდესაც გოგი ესაში შევიდა.

— სად იყავ აქნობამდე, გენაცვალე შვილოოო? რატო დაიკვიანე? — შეეკითხნენ ერთად გოგის დედაცა და ბებია.

— ბაზარში შემიგვიანდა! — მიუგო დინჯი კილოთი გოგომ.

— რისთვის, გენაცვალე, რისთვის?

— რა ვიცი რისთვის: ცოტა რამ გვინდა! აი შენ სულ გცევა; დედასაც ფეხსაცმელები არა აქვს...

— მერე? — ჰკითხა კიდევ პირზე ღიმ-მოსუღმა დედამ გოგის.

— მერე და... ბებიას ბურნუთი უვიდე! — უპასუხა გოგომ და თავის სიტყვის დასადასტურებლად ბურნუთი ჯიბიდან ამოიღო.

— უჰ, უჰ, რა ბურნუთია! მერე რამდენი ხანია აღარ მომიწევია... — მოსთქვამდა ბებია და ჩქარა-ჩქარა გადამოხრდა ორი თითით ამოღებული ბურნუთი ერთი ნესტოდან მეორეში.

— აი, ესეც ჯამაგირი! — ამოიღო გოგომ დანარჩენი ფული და შუაზე დააწყო.

— უი, შენ-კი გენაცვალოს დედა შენი, ჩემო კარგო; პირველი ჯამაგირი! პირველი ჯამაგირი! — მოსთქვამდა გოგის დედა და თან გულში იგრავდა თავის პატარა მუძას.

— ცხიკ! ცხიკ! — დაიხმაურა ბებიას ცხვირმაც: — ორი ცხვირი კარგად მაქვს დაცდილი, შვილოო; ჯამაგირს მალე მოგიმატებენ! — მიუაღერსა ბებიამაც და თან ცხვირს აქეთ-იქით იგრეხავდა, რომ ორზე მეტი აღარ დაეცემინებინა.

— ზი-ზი-ზი-რეული. — ცხიკ! ჯა-ჯა-ჯა-რი, — ცხიკ, ცხიკ... ცხიკ... რი... ცხიკ... — აღარ აცლიდა მაინც ბებიას ცხვირს ლაპარაკს.

— ერიჭაბა, ბები, მე რომ ემაგრე მიმატონ ჯამაგირი, სად წავა?.. — გადანიხარხარა გულიანად ბებიას ცხვირზე გოგომ.

— პირველი ჯამაგირი! პირველი ჯამაგირი! — მოსთქვამდა სიხარულით თვალებზე ცრემლებ-მომდგარი გოგის დედა.

— ზი-ზი-ზი — ცხიკ! ცხიკ! — ჯა-ჯა-ჯა — ცხიკ! — რიიი... —
ცხარდებოდა თან-და-თან ბებიას ბურნუთი.

— წირველი ჯამაგირი! წირველი ჯამაგირი! — იძვარებდა
ბებიას მაგივრად ცოცხლის დედა და მაგრად იკრავდა თავის
ზატარა მუშას გულში.

ი. ევლოშვილი.

ლოკოპინა და თაგვი.

ლოკოპინას შეხვდა თაგვი,
ტყუთით თვისით შენაცრული,
და დაცინვით მოახსენა:
— ვარ შე დიდად მოხარული,
რადგან ჩემის თვალთ ვნახე
შენი სწრაფი სიარული!
ამ ბაღს წუთში შემოირბენ;
როგორ არა, ეს მე მჯერა!
რო დაიწყო ჩირკვსე სტომა,
არ მომწუინდეს, ვუფიცავ, მსერა!

ლოკოკინამ უბასუსა:
 — რას დამცინი ეგრე მწარედ? მან გმ
 თუ შენსავით არ დაგზნებარ, ცოცხალ
 არც ვსტუნაობ შინ და გარედ, —
 ამის მიზეზს შენც-კი ჰხედავ: თუ
 ზურგს მაქვს ტვირთი მოკიდული,
 შრომით, ჯაფით ჩემი ბინა
 მე თან დამაქვს მოკასმული,
 ეს მიფარავს ავამტვრთვან;
 ბატონი ვარ შიგან სრული.
 რა მიკვირდეს, შენ რომ სწრაფად
 ირბინო და მოსდო ბუქი,
 როს არ გაძევს ზურგზე ტვირთი,
 არცა მძიმე, არც მსუბუქი;
 სასლ-კარი არ გაბადია,
 არ ეფრქევა შედან ბუქი!

თაგვმა უთხრა ამპარტაყნად:
 — ი, მეხი-კი დაგაუარე!
 რაში მინდა მე სასლ-კარი,
 ანუ ეხი, ჩემი მხარე?
 არ იცნ, რომ ჩემი ბინა
 მდიდრის სასლში დავიმუარე?
 განჯინა, თუ რატაკი,
 ჭერი, სხვენი, კიდობანი
 ჩემს მოდგმათა სამფლობელოდ
 გარდაიქცა დიდი ხანი.

თაგვი ასე საუბრობდა,
 თან მოსწონდა კიდევ თაგვი;

ამ დროს უცბად გაჩნდა კატა,
 ზე ასწია თათი შავი.
 ლოკოკინა შეიკუმმა,
 თვის ნაჭუჭში შეეფარა,
 სოლო თაგვი დარჩა შიშვლად,
 მინა აწრიბინდა, გულს ესარა.
 აქეთ ეცა, იქით ეცა,
 აერია გზა და კვადი;
 ბოლოს კატის კლანჭმა იგდო,
 რა ვერ ჰპოვა დასაძალი.
 ლოკოკინა ასე გულში
 საუბრობდა შენამკრთალი:
 „საკუთარი ბინა მანც
 სულ სხვა არის და სხვა ვადი.
 მას ძვირფასსა არ ისურვებს
 შემღილი და ჭკუა-ბრალი.
 ჩემი კერა თუნდ ითხოვდეს
 მუდმივ ჯაფას და დიდ შრომას—
 მანც მისთვის ტანჯვას ვირჩევ,
 ვიდრე შევებით ახატ სტომას.“

ა. შანუგ.

სახლის ანგელოზი.

(დასასრული).

საბედომ აიუვანა სელში ბავშვი, მიუალერსა, ჩაუკოც-
ნა ზაწაწინა ვარდის-ფერი ლოუები და წაიუვანა თავის ბავ-
შვებთან მოსასვენებლად... დაჭსედა იმათ ლოგინს და გაოცდა,
გაჭკვირდა: ბავშვებს დამონილ, დაკონკილ საბნების მაგი-
ერ, აბრეშუმ-ნარევი საბნები ესურათ, ქვეშ მშვენიერი დოშაკე-
ბი ეკოთ და უფრო მშვენიერ ბალიშებზე ეწყოთ თავები. გა-
ოცებული ცოლ-ქმარი დგას და აკვირდება ამ სასწაულს...
უკვრთ ეველაფერი, იდიმებიან, მსიარულობენ... ჩასცქერიან
ბავშვს მოელვარე თვალებში... უბალერსებენ, ჰკოცნიან ვარდი-
ვით გადაშლილ შუბლს... სულ ციბრუტივითა ტრიალებენ
თედო და საბედო: ჰირი უდიდით, — ამისთანა ბედნიერებაში
თავის დღეში არ ეოფილან; იცინიან, მსიარულობენ... ბავშვიც
იდიმება... ტუჩებს ანმრევს... რაღაცას თქმა უნდა, მაგრამ
ვერ ლაპარაკობს.

— რა გინდა, შვილო? მითხარ, გენაცვალე!

— მზა!... მზა!...—ტუჩების ნმრევით ამბობს ბავშვი.

— იქნება გცია, შვილო? იქნება გშიან? სთქვი, რა გინდა? — ჩასძახის საბედო ბავშვს.

— მზა! მზა! — ანმრევს ბავშვიც ტუჩებს.

— ვაი ჩემ თვალებს! — წამოიძახა საბედომ: შიან, თედო, შიან ჩვენ კეთილ ანგელოზს! შიან, თედო, გენაცვალე, რა წეაღში ჩავარდე: შიან, და არ ვიცი რა ვაჭამო, — მწუხარებით ამბობდა საბედო... მაგრამ უეცრად მოაგონდა, რომ ჰაწაწინა შაქროს რამდენიმე დღეა ბუბუ გააშვებინა; იმედი მიეცა, რომ მის დამტყნარ მუშუბში კიდევ იქნებოდა რძე: დუგები გაიხსნა, ჩაიკონა ბავშვი გულში... ბუბუ ჰიროში ჩაუდო. ბავშვი ხარბად დაეწაფა ბუბუს და ცოტა ხნის შემდეგ ტბილად ჩაეძინა საბედოს ძეგრდზე... საბედომ ნელა მიიუვანა ბავშვებთან და ჰაწაწინა შაქროს ლოგინში ჩაუგორა. ბუხარში ნელ-ნელა ილეოდა ცეცხლი, ნათელი ნელ-ნელა სუსტდებოდა... საბედომ და თედომ იქვე ბუხართან გაიძალეს ლოგინი, გადიწერეს ჰირჯვარი და ბედნიერად მიეცნენ ძილს.

გათენდა!... დილა მშვიდობისა, სისარულია!... გარედ ცივა... არე-მარე თოვლით არის მოფენილი... ხეები უინულის სხერზლეებითაა დაკუნწლული და მზის სხივებზე ნათლით გამოკრთიან... საბედომ გამოჩხრიკა ბუხარში ნადგერდალი, მიუმატა ჩინჩხარი და ცეცხლი ააგუსგუსა... თედო გარედ გავიდა შეშის საძოვნელად და გაოცდა, როდესაც დაინახა თავის კარების წინ დაუჩილი მრავალი კონა ფიჩი და უხარ-მახარი ნაძვის ხეები... გაკვირვებული და გაოცებული თედო შევარდა სახლში და ეველანფერი უამბო თავის ბედნიერ საბედოს... ორივე ერთად მივიდნენ ბავშვების საწოლთან, რომ ჩაეკოცნათ და ჩაედნოთ გულში თავიანთი კეთილი ანგელოზი.

ზი, მაგრამ პირ-კატა ეცათ, როდესაც შენიშნეს, რომ ბავშვი იქ აღარ იყო...

... ატირდნენ თედო და საბედო... ცხარე ცრემლსა ღვრიან ამისთანა დანაკარგზე. აქეთ ეცნენ, იქით ეცნენ, მაგრამ დედა-მიწამ ჩანოქა, თუ ცამ გადაელაპა, მის კვალს ვეღარ მიაგნეს... შევიდნენ საკუჭნაოში და უფრო გაუორკვედათ სევდა და წუხილი. როდესაც შუა საკუჭნაოში შენიშნეს მაგიდა, რომელზედაც ეწყო: ნახუქები, ქაღები, ინდაურები, ქათმები, რვა ხელი ტანისამოსი და ფეხსაცმელი, საცვლები და „ბუზმენ-ტიანი“ ქუდები, რძე და კარაქი და მრავალი სხვა რამეები... დასცქერიან უველა ამას, უკვირთ, სიხარულისა და მწუხარების ცრემლებსა ჭღვრიან, იწვიან, იმდულრებიან... ბავშვებიც წამოიშალნენ, მიიფშვნიტ-მოიფშვნიტეს თვალები, ისაუშმეს, გაიხარეს, ახალ ტანისამოსში გამოეწვენენ, გავარდნენ გარედ, შემოირბინეს სოფლის არე-მარე, დაენახნენ ხალხს... გააკვარეს უველა და ათქმევინეს: „სანახევზე გადაგვადე და ბედიც აგეთი მოგვეცი, როგორიც ბედი მიაღვა წუხელის თედოსა“!...

თედო და საბედო-კი დარბიან აქეთ-იქით, შეაჯერეს ყოველი კუთხე, მაგრამ ვერსად ვერ მიაგნეს ამ თითის-მტკაველა ბავშვის კვალს... დაუღამდათ კიდეც... ცა ვარსკვლავებით მოიჭედა... მოვარემ გადაიხსნა პირ-ბადე და გააღამაჟა სოფელი... ცივა... სოფელი მიუჩდა, უველა ბუხარს მისჯდომია და გარედ ძაღლის წაწანიც-კი არ არის...

ერთად-ერთი თედო ძრწის ნადირივით გზა-გზა... ეძებს იმ ბავშვს... მიდის იმავე ადგილას, სადაც იზოვნა ბავშვი... მიდის — მისტირის... ხელ-ფეხი ახრება... უღვაშები უეინდება, ეუბნები ლამის დასცვივდეს...

თედო მაინც მიდის, მიდის შორს... მძიერი მკვლების

უმუილი ესმის... დათვების ბურტყუნი... მაგრამ თედო მაინც მიდის... შიში დავიწეებული აქვს; ხმა-კი ისმის: ვა! ვა! ვა! — თედოს უხარბიან, მიიწევს წინ რაც ძალი და ღონე აქვს... აი, საცაა დასწვდება თავის კეთილ ანგელოზს, ჩაისვამს უბეში, წაუყვანს საბედოს, გაახარებს მის სულსაც...

— ვა! ვა! ვა! — მოესმა კიდევ ხმა... მაგრამ შორს, ძალიან შორს... თედო არ იხოგავს თავს: მიდის იქითკენ, მაგრამ ხმა უფრო და უფრო შორდება, და ნელ-ნელა წენარდება... მოვარე დაქანცულ-დაწვევტილი ოდნავ-ღა ბუტავს... ვარსკვლავებიც ნელ-ნელა ქრება... ხმაურობა მისწუდა... თენდება... თედოს ომშივარი ასდის; დაღალულ-დაქანცული ბრუნდება შინისაკენ. დადარდებულად, დაღვრემილი შედის სახლში... უამბობს თავის საბედოს ღამის თავ-გადასავალს, აუხუფდებათ გული, ივბგლახებენ ცოტა ხნობით და გადასწვევტენ: ჩავიცვით რკინის ქალბნები, რკინის ჯოხი დავიჭიროთ, ჩამოვიაროთ მთელი ქვეყანა, შევძროთ მთელი არე-მარე და როგორც იქვეს და არ იქვეს — ვინაფნოთ იგი ბავშვი, მოვიყვანოთ სახლში და მტერი და მოუვარე გავახაროთო.

ალ. ნათაძე.

ზროლის მოგონებანი.

(ბუტიკას ხსოვნას).

მკელეს დროიდან მეგობრულად მიუკედლები-
ვართ ადამიანს და დღემდე ამ ძაღლის
გრძნობით არის გაშუქებული ჩვენი ურთი-
ერთობა. რა გინდ ჯილაგის იუოს ჩვენი
გვარი, სულ უბრალო წუჰავი ძაღლიდან
დაწეებული, კეთილშობილ ნიუფაუნდლენდამ-
დე და სენბერნარდდე, ყველას ერთი ნიშ-
ნობლივი გვარეული თვისება გვასახსნათებს.

ეს თვისება არის მეგობრობა, რომელსაც ასე დიდად და ღირ-
სეულად აფასებს ადამიანი. კვებნად ნუ ჩამოძვრთმევთ და უნ-
და გულ-ანდილად მოგახსენოთ, რომ ჩვენსე უფრო დაახლო-
ვებული მეგობარი ცხოველთა შორის ადამიანს არცა ჰეავს და
არც ეეოლებს. ამიტომაც არის, რომ ადამიანს განუშორებლად

გვერდში გუდგევართ და მეფიდან დაწეებული უბრალო გლეხამდე ყოველ ოჯახში მოიძებნება დიდი თუ ჰატარა, დიდი გვარის თუ უბრალო შთამომავლობის ძაღლი.

ძაღლი თითქოს ცუდი რამ სასელი იყოს, ისე საგინებლად ხმარობს ბევრი, მაგრამ არასოდეს შეგნებული ადამიანი ჩვენ სასელს ზიზღით არ მოიხსენებს და საგინებლად არ გაიხდის. მხოლოდ უზრდელნი და უმეცარნი ხმარობენ საგინებლად ჩვენ სასელს. დიად უზრდელნი, თორემ რიგიანი და ზრდილობიანი ადამიანი არც არასოდეს იგინება და არც არასოდეს შეურაცხუოფს სხვას, რადგან თვითონ კარგად იცის, რომ ვისაც თვისი თავის ჰატევის-ცემა აქვს და ჰსურს სხვამაც ჰატევი სცეს მას, ეველას ჰატევისცემით უნდა მოეპურას და არ და მცირეს გინებით სხვისი ჰიროვნება. ეს ერთი და მეორეც ისა, რომ, რაც გინდა გულმოდგინედ აგინო ვინმე, იმას შენი გინება და უწმაწური ღანძლვა არას ავნებს, მხოლოდ შენ-კი დაგამცირებს და უზრდელთა შორის ჩაგრიცხავს.

ან რა თვისება გვაქვს ისეთი უხეირო და უგვანო, რომ ჩვენი სასელით შეიძლებოდეს სხვისი დამცირება? დეე, გამობრძანდნენ ეველა მაგინებელნი ერთად და გვაძნილონ ჩვენი დანაშაული, ჩვენი ნაკლულევაანებანი! რასაკვირველია, უნაკლულო ვინ უნდა იყოს ქვეყანაზე, მაგრამ ისეთი ნაკლულევაანება მაინც არ მოიპოვება ჩვენი გვარის სხე-ჩვეულებაში და ბუნებრივს თვისებებში, რომ მაინცა და მაინც ჩვენი სასელი საგინებლად გაიხადოს ვინმემ...

დროა ჩემი თავიც გავაცნოთ, ჩემო ბატონიშვილებო, და ცოტა რამ გიაძმოთ ჩვენი ყოფა-ცხოვრებიდან.

მე გასლავარ ექვსი მცველი ძაღლი, ტანად მოზრდილი, ფერად თეთრი, ალაგ-ალაგ თავის ბეწვით აჭრელებული. სახელად მქვიან ბროლია და ვაღად მაქვს კარმიდამოს დაცვა ქუჩა-ბაზარების და სხვა ძაღვნი ჰიროთაგან.

ძველად ძაღლების შემწეობით ადამიანი იგერებდა თურ-
მე ტურა-მელას, მკლებსა და სხვა ონავართ და ამ ხანად-კი
ცხოვრება ისე წამსდარა და გაუუჭებულა, რომ ტურა-მელო-
ბა ადამიანს გაუსდა სელობად და ჩვენც ამ არა სასიამოვნო
პირობას ვიცავთ ჩვენს ბატონ-პატრონს.

კარგად მახსოვს, თუძცა მაშინ ლეკვი ვიყავი, ერთ განა-
ფხულის სასიამო დილას, როცა მინდორში ვნაჟარდობდი და
ტოლ-ამხანაგთა შორის ვცელქობდი, ერთმა უცნობმა კაცმა
დამიჭირა, ცხვირ-პირში სელი წამიჭირა და დიდის მაგრატ-
ლით ორივე უურები ძირში მიმაჭრა. თქვენს მტერსა და ავს,
რაც გამწარება მე ვიგეძე, მაგრამ ხომ გაგიონიათ, ძალა აღ-
მართსა სნავსო და მე რა ძალა მქონდა რაიმე წინააღმდეგობა
გამეწია. ჭრილობიდან სისხლი წამსკდა და ის იყო გული
მელეოდ, ამიღო უცნობმა, ბოსელში შემდეგანა, ჭრილობასე
აბლაბუდა დამადო და ძველი სელსახოცით უურები ამისვია.

სიმწარის მეტს მაშინ რას ვიგრძნობდი და შემდეგ-კი მი-
თხრეს, უურები იმიტომ დაგაჭრეს, რომ უფრო ფხიზელი
მცველი ეოფილიყავიო.

თითქოს უურები გვიშლიდეს ფხიზელობას! რა სათქმელია,
აქაც უმეცრება უნდა მოქმედობდეს და იმის გაუგებრობა, რომ
არავისა აქვს ნება ცხოველი აწვალოს. ეს ერთი და მეორეც:
უურები რომ ძაღლს ფხიზელობას უშლიდეს, ბუნება არ გაუ-
ზდიდა მათ უურებს, რადგან ეოველსავე უსარგებლო ნაწილს
სხეულისას თვითონ ბუნება სზობს დროთა ბრუნვაში!

ასეა თუ ისე, უურები დამაჭრეს და მას აქეთ ეზოს მცვე-
ლად ვემსახურები ჩემს ბატონ-პატრონს. ბევრი კარგი დრო
გამიტარებია, სიამოვნებაც ბევრჯერ მიგემებია და უსიამოვნე-
ბაც ამიტანია, მაგრამ ბედს არას ვუჩივოდი, ვიდრე სიბერემ
არ მომიწწრო და ეს ერთი ხანია ძალ-ღონემ მისუსტა. ვაგ-

დივარ ბოსელთან და ვღრინავ ჩემი ჩასრეწილი სმით. თვალს დავხუჭავ თუ არა, აუარებელი მოგონებანი მიდგება თვალ-წინ და ამ რიგად წარსულით ვცხოვრობ, თორემ აწმეოსი აღარა ვამეგება. ან რა გასაკვირველია, დღეს თხუთმეტი წელიწადი შემისრულდა, და თქვენ კარგად მოგეხსენებათ, რომ თორმეტი წლის ძაღლიც უკვე ბებერიან. აგერ ბამბის ქულასავით თეთრი ბატობუტა ფინია ძაღლი წამომიდგება თვალ-წინ, რომელსაც ნინო და არჩილი ბუტიკას ეძახდნენ, აგერ დიანა, თოლია, სულთანა, ქედანა და მრავალი სხვანი ჩემის თვალთა ნანახი და ისეთნიც, რომლებიც შესახებ ფრიად საგულისხმო ამბები გაჰმოვირე. ამ უკანასკნელთა შორის თვალ-წინ მიდგება დიდი, წმინდა ჯიშის სენბერნარი, ლამაზი და ახოვანი, კეთილშობილი ბარბი. აი, ის ბარბი, რომელმაც ორმოცი კაცი გადაარჩინა შვეიცარიის მთებში ქარბუქისა და ჩამოხვავებულ თოვლისაგან. ის ბარბი, რომელმაც ცოცხალ-მკვდარი ბავშვი ამოიღო თოვლიდან, სურკსე ძეისვა და საჩქაროდ მიიღბინა სენბერნარის მონასტერში, რომლის ჭისკართან სარს ჩამოჰკრა, რათა ბერები გაეფრთხილებინა, რომ აქ შემწეობა დაუეოვნებელივ საჭიროაო. ის ბარბი, რომელსაც ადამიანის გადარჩენა სიკვდილისაგან ისეთ აუცილებელ საქმედ მიაჩნდა, როგორც სმა-ჭამა და სუნთქვა. ის ბარბი, რომელსაც სიბერეში შვეიცარიის ქალაქ ბერნმა ჰენსია დაუნიშნა და სიკვდილის შემდეგ კი ძეგლი აუგო. მაგონდება გაცონილი ამბები ნიუფანდლენდის ჯიშის ძაღლების გძირობაზე, რომელნიც თავს არ ჰყოფენ, რათა ადამიანი დაღრჩობისაგან დაიცვან.

მაგონდებიან ცხვრის ძველი ძაღლები, რომელთაც თავი შესწირეს თავის სამწყსოს და მტრად მოუარდნილ მგლების ულუფად შეიქმნენ.

მაგონდება ერთი ფინია, რომელსაც ბრმა მათხოვარი და-

ჭეზდა ქუჩებში. მაგონდება ერთი ჰატარა ტანის ძაღლი, რომელიც ნოტებსე იმღეროდა და ფუულს იძენდა თავის ღარბი ჰატრონისათვის.

ეჰ! ვინ მოსთვლის კიდევ რამდენი ამბავი მაგონდება, რამდენი კარგი და საკულისხმიერო ამბავი გამიცონია და მინახავს. მხოლოდ ვეელა ჩემის თვალთ ნახულთა შორის სავცოდავი ბუტიკას ამბავი ღრმად არის აღბეჭდილი ჩემს მესსიერებაში და მინდა ეს ამბავი თქვენც გაგიზიაროთ.

ბუტიკა რომ ჩვენსა მოიუფანეს, სულ სამი კვირისა იყო, ერთი მუჭის ოდენა, თეთრი ხუჭუჭ-ბეწვანანი, მეტის-მეტად ანცი და მოსიუვარულე. სხლში შემოსვლისათანავე ბუტიკა დაუშეგობრდა ვეელას, ვისაც-კი ჭხედავდა. თვით ჩვენი ხატარა რიც, რომელიც ისე არ ჩამივლის, რომ არ აიფუფოს, კუდი არ აიბზიკოს და ზირისაზე არ დაიდმიჭოს, ბუტიკას ზირველ დღესვე დაუშეგობრდა, ხან ზურგზე შეისვამდა და ხან ფეხქვეშ ეგებოდა. ცხენი, ვირი სომ რა სათქმელია, ისე და აფრატუნებდნენ თავს, თითქოს თავის შვილს უაღერებდნენ. მხოლოდ ერთი მტერი ჭეზდა ბუტიკას, რომელიც ვერას გნით ვერ მიიბირა, ეს გახლდათ ჩვენი მრავალ-წიწილებიანი კრუსი. არც კრუსი გადაემტერებოდა ბუტიკას, რომ წიწილები არა ჭეოლოდა, რომლებთან გამოთამაშება ძალიან უუვარდა მას. კრუსს-კი არაფრად ეზრინებოდა და იყო ერთი ვაი-ვაგლახნი: ბუტიკა წიწილებს დასდევს და კრუსი ბუტიკას. ნინოს და არჩილს ბუტიკას მოსვლამდე წიწილები უუვარდათ და ბუტიკას შემდეგ-კი წიწილებისადმი სიუვარული ბუტიკას დაუთმეს. იყო ამგვარად ჩვენი ბუტიკა განცხრომაში, ისრდებოდა, ღადდებოდა, ცელქობდა და სწავლობდა. დიად, ბუტიკა სწავლობდა ზრდილობას, უკანა ფეხებსე დგომას, ცეკვას, ცურვას, სხვა-და-სხვა საგნების ჰატრონთან მიტანას, დაკარგულის მოძებნას და სხვა-და-სხვა. ბუტიკა შესძენილი შევირდი იყო,

ყოველივეს ადვილად ითვისებდა და კარგად იმასწოვებდა. ყოველის მხრით კარგად მიდიოდა საქმე, რომ ბუტიკა ჭამა-სმაში თავდაჭერილი ყოფილიყო, თუძც ის მუდამ მაძღარი იყო რძითა და რძეში ჩაბუქებული თეთრი ჰურით, მაგრამ სული წასძლევედა სოლმე და სამხარეულოში ამოჭყოფდა თავს. იქ მას ეგულებოდა სორცის ნაჭრები, ქონი, ან სხვანაირი საკნატუნებელი და ამიტომაც ჭკვიანის თვალებით გამოსთხოვდა სოლმე მხარეულს რასმე სასიამოვნოს. მხარეულს სასტიკად ნაბძანები ჰქონდა ბუტიკასათვის არა მიეცა-რა, მაგრამ გულ-ქვა უნდა ყოფილიყო ადამიანი, რომ ბუტიკასათვის სასიამოვნო, ნაჭერი არ მიეცა, და ჩვენმა მხარეულმა მეორეჯერ გამოაძღო ბუტიკა ქონის ნაჭრებით.

ზირველად ბუტიკას უშველა ბეითაღმა და ძლივს-ძლიო-ბით გამოგლიჯა იგი სიკვდილს, მაგრამ ახლა-კი ბეითაღმაც ვეღარ უშველა და ჩვენი ბუტიკა ღოვინად ჩავარდა. დიდი თი-დღე ილეოდა ბუტიკა, სიკვდილს უახლოვდებოდა. დიდი და ჰატარა, ქალი და კაცი ბუტიკას უვლიდა. ისიც სათნო-იანის თვალებით უუურებდა თავის კეთილისმოყვით და ნე-ლის კრუსუნით მადლობას უხდიდა. ბუტიკა ისე დასუსტდა, რომ ფეხზე ვეღარ დგებოდა, ლაშბაქიდან რძეს ვეღარ ღო-კავდა, მხოლოდ ჰატრონის რძით დასველებული თითის ღო-კვით ისველებდა ზირს საცოდავი, სანამ ზედმეტმა სისუსტემ ბოლო არ მოუღო და ფეხები არ გააფშეკინა საბრალოს.

ბუტიკა დიდის ამბით შუა ბაღში დამარხეს და სედა მზის ვარდის ბუჩქი დარგეს. ნინომ და არჩილმა ზირობა შე-ჭკრეს, ბუტიკას საფლავზე ამოსულ ვარდს ბუტიკა დავარქვა-თო და მართლაც აგრე ეძახიან.

ივანე ელიაშვილი.

სახალხო გაზეთი

ყოველ-დღიური საზოგადოებრივი და სალიტერატურო.

მიიღება ხელის მოწერა 1913 წლისათვის.

ყოველ-დღიურ გამოცემის გარდა 1913 წელსაც გაზეთს ექნება

სურათებიანი დამატება

(კვირაობით)

პრემიად 1913 წლის ხელის მოწერით მიეცემათ ორი წიგნი

- 1) უცხოეთის მშარლავი (400 გვ.) ამ კრებულში მოთავსებული იქნება თხზულებები შემდეგ გამოჩენილ მწერლებისა — კნუტ ჰამსუნისა, არტურ შნიცლერისა, ჰენრიკ სენკევიჩისა და სხვათა.
- 2) ძარბავლი მარის ისტორია, პროფ. ივ. ალ. ჯავახიშვილისა. პირველი და მეორე ტომი ერთს წიგნად, სურათებითა და ძველი საქართველოს რუკით.

გაზეთის ფასი წელიწადში 8 მ. და 50 კ. ცალკე № შაურად. დამატებითი 7 კაპ.

12 თ.	11 მ.	10 თ.	9 თ.	8 თ.	7 თ.	6 თ.	5 თ.	4 თ.	3 თ.	2 თ.	1 თ.
8. 50	8 მ.	7. 50	6 75	6 მ.	5 25	4. 50	3. 75	3 მ.	2 25	1. 50	75

საზღვარ-გარეთ თვეში ზედ-მეტი 50 კაპ.

წლიურ ხელის მოწერით გაზეთის ფასი ნაწილობით 8 მან. 50 კაპ. შეუძლიანთ გადაიხადონ.

რედაქცია იმყოფება სასახლის ქ. სარაჯიშვილის სახლში, შესავალ ეზოდან რედაქტორ-გამომცემელი ა. ჭუმბაძე

მიიღება ხელის მოწერა 1913 წლისათვის
ყოველ თვეში უზრუნველ

„გ ა ნ თ ი ა ლ“ - ზე

(წელიწადი ჰირველი)

და ყოველკვირულ გაზეთ

„შინაურ საქმეებს“ - ზე

(წელიწადი მესხეთე)

წლიური ფასი ჟურნალისა ცალკე 5 მან., გაზეთისა 4 მან., ორივეს ერთად 8 მანეთი. სახალხო სამკითხველოებს და სოფლის მასწავლებლებს ორივე გამოცემა წლიურად 7 მანეთად დაეთმობა. ორივე გამოცემა სარწმუნოებრივ-საზოგადოებრივია.

რედ. მდ. ს. მჭედლიძე.

1913 წ. მიიღება ხელის მოწერა

დასურბათებულ საუმაწვილო ჟურნალ

„ნაკადულ“-ზე

◆ წელიწადი მთავარი ◆

ჟურნალი გამოვა ჩვეულებრივი პროგრამით, საგანგებოდ არ-
ჩეულ სარედაქციო კომისიის ხელმძღვანელობით; მონაწილე-
ობას ღებულობენ ჩვენი ცნობილი მწერლები და პედაგოგები.

წლიურად ხელის მომწერლებს მიეცემა:

24 წიგნი „ნაკადულისა“ **12** წიგნი „ნაკადულისა“
მცირე წლოვანთათვის. მოზრდილთათვის.

1913 წელს წლიური ხელის მომწერნი ორივე გამოცემისა სა-
ჩუქრად მიიღებენ ამერიკელ მწერალ ქალის ჰარიეტ ბიჩერ
სტოუს რომანს ზანგთა განთავისუფლების დროიდან, „ბი-
ძია თომას ქოხი“-ს სრულ თარგმანს. წიგნში იქნება 80-ზე
მეტე სურათი და ჩართული იქნება ავტორის სურათი და
ბიოგრაფია.

თარგმანის რედაქცია და ინგლისურ დედანთან შედარება იკი-
სრა ილია ნაკაშიძემ.

ფასი ჟურნალისა: წლიურად ორივე გამოცემა—5 მ. ნა-
ხევარ წლით—3 მან., ცალკ-ცალკე მცირე წლოვანთათვის
24 წიგნი—3 მან., მოზრდილთათვის **12** წიგნი—3 მან.
ფულის შემოტანა შეიძლება ნაწილ-ნაწილადაც.

ხელის მოწერა შეიძლება

ტფილისში—„ნაკადულის“ რედაქციაში, ზუბადაშვილის სახ.,
გოდოეინ. ბრ. № 8. Редакция „Накадули“, Головинский
пр., № 8, და წერა-კითხვის საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში, სას-
ხლის ქუჩა. ქუთაისში—ისიდორე კვიტარიძესთან, მ. ყაუხჩიშვი-
ლთან და თ. შთაფრიშვილთან. სამტრედიისში—ივანე გლადკოვ-
თან და ვლ. ნაგვალაძესთან. ფოთში—თეოდოლე კანდელაკთან.
ბათუმში—კნ. სოფიო ნაკაშიძესთან, ტრაფიმ ინასარიძესთან და
ანასტასია ღომინაძესთან. ოზურგეთში და ლანჩხუთში—ფეო იმ-
ნაძესთან. თელავში—ვასო ჰაატაშვილთან. ახალ-ციხეში—კან-
სტანტინე გვარამაძესთან. ბაქოში—ვასილ ახვლედიანთან, ნინო
გელაშვილთან და ივანე ელაშვილთან. გორში—ნინო ღომეშკოვთან
და ქეთევან ჭავჭავაძისთან. სოხუმში—კნ. მარიამ ანასაძესთან.
ქიათურაში—ივანე გომელაურთან. განჯაში—ბ. ამბოქაძესთან.
ერევანში—კ. ოდიშარიანთან. სიღნაღში—ნ. ახმეტელაშვილთან.
ყარსში—ოვ. საათაშვილთან. აღმესანდროპოლში—ს. შატბუ-
რაშვილთან. როსტოვში—მ. კდიშაშვილთან.

რედაქტორი ნინო ნაკაშიძე.

გამომცემელი თავ. პავლე იოსების ძე თუმანიშვილი.